

Problem bezrobocia młodzieży wiejskiej w Polsce i na Słowacji

The problem of unemployment among rural youth in Poland and Slovakia

Emília Janigová¹, Magdalena Kowalska²

¹ Katolícka univerzita v Ružomberku, Slovakia

² Uniwersytet Rolniczy w Krakowie

Streszczenie. Od początku ogólnoswiatowego kryzysu gospodarczego Europa zмага się z wciąż rosnącym bezrobociem wśród młodzieży. W 2013 r. bez pracy pozostawał prawie co czwarty młody mieszkaniec naszego kontynentu, a w Grecji czy Hiszpanii stopa ich bezrobocia sięgnęła niemal 60%. Prezentowany artykuł ma na celu przestać problem bezrobocia młodzieży, w szczególności wiejskiej, oraz absolwentów różnego rodzaju szkół w Polsce i na Słowacji, a także wskazać, czy podejmowane są jakieś działania zmierzające do przezwyciężenia tego problemu. Za podstawowe powody wysokiego bezrobocia, które obecnie dotyka młodzież, uznaje się brak kwalifikacji odpowiadających aktualnemu rynkowi pracy oraz brak wymaganego przez pracodawców doświadczenia zawodowego. W zdecydowanie lepszej sytuacji na rynku pracy w obu krajach znajdują się absolwenci szkół wyższych niż maturzyści, a także młodzi ludzie z miasta niż młodzież wiejska. Od 2012 r. w Unii Europejskiej obowiązuje „Pakiet na rzecz zatrudnienia młodzieży” zaproponowany przez Komisję Europejską i obejmujący trzy elementy: wprowadzenie tzw. gwarancji dla młodzieży, przyjęcie ram jakości dla staży oraz zawarcie europejskiego sojuszu na rzecz przyuczania do zawodu. Środek ten ma wspomóc państwa członkowskie w rozwiązywaniu problemu bezrobocia i wykluczenia społecznego młodych ludzi.

Słowa kluczowe: bezrobocie • młodzież • absolwenci • młodzież wiejska • Polska • Słowacja

Abstract. Since the beginning of the global economic crisis, Europe has been faced with increasing unemployment among youth. In 2013, almost fourth quarter of the young inhabitants of our continent was out of work, and in Greece and Spain, the unemployment rate reached nearly 60%. Then, how does the situation of young people in Poland and Slovakia draw on this background? This study aims to present the unemployment prob-

lem of youth, especially rural youth, and graduates of different types of schools in Poland and Slovakia, and find out whether there are any measures taken to combat the problem. The basic causes of high unemployment, which is now experienced by young people in both countries, can be seen in the lack of qualifications corresponding to the current demands of the labour market and the lack of experience required by potential employers. The situation on the labour market is far better for university graduates than high school graduates, and for young people from the city than rural youth. Since 2012, the European Union has had the „ Youth employment package”, proposed by the European Commission and comprising three elements: establishing a youth guarantee, providing a quality framework for traineeships, and creating the European alliance for apprenticeships. This measure is meant to assist the member states in solving the problems of youth unemployment and social exclusion.

Key words: unemployment • youth • graduates • rural youth • Poland • Slovakia

Wstęp

Biorąc pod uwagę alarmujące dane na temat stanu bezrobocia wśród młodych ludzi w Europie, problem ten można bez wątplenia uznać za najpoważniejszy spośród tych, z którymi obecnie zmagają się młodzież. Słowacja i Polska to kraje o stopie bezrobocia należącej do najwyższych na kontynencie. Obserwując działania europejskich polityków, nie sposób jednak nie odnieść wrażenia, że brak im pomysłów na ratowanie „prawie straconego pokolenia” (Toporowski 2013, s. 1).

Wymienia się wiele powodów wysokiego bezrobocia wśród młodzieży, ale dwa wydają się najistotniejsze: brak kwalifikacji odpowiadających aktualnemu rynkowi pracy oraz brak wymaganego przez pracodawców doświadczenia zawodowego. Ponadto, jak piszą autorzy programu „Młodzi na rynku pracy”, „W sytuacji przedłużającego się kryzysu, którego efekty widoczne są również na polskim rynku pracy, problem stanowi również niewystarczająca liczba ofert pracy” (MPiPS 2012, s. 2).

W literaturze przedmiotu można spotkać opinie, że programy mające na celu walkę z bezrobociem nie uwzględniają np. słabych wyników gospodarczych państw Unii Europejskiej (niski poziom wzrostu gospodarczego), a poza tym często nie wpisują się w walkę z bezrobociem we wszystkich kategoriach wieku. Negatywnie oceniają sposoby radzenia sobie z problemem bezrobocia np. eksperci z Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, którzy twierdzą, że środki z Europejskiego Funduszu Społecznego w dużej części trafiają do pośredników, zamiast bezpośrednio niwelować skutki bezrobocia wśród młodych ludzi (Toporowski 2013).

Materiał i metody

W prezentowanym opracowaniu wykorzystano materiały pozyskane z literatury przedmiotu, w tym pozycji książkowych, raportów oraz danych i analiz statystycznych. Na podstawie zgromadzonego materiału określono poziom bezrobocia młodych ludzi w krajach Unii Europejskiej, a także scharakteryzowano ten problem na przykładzie Słowacji i Polski.

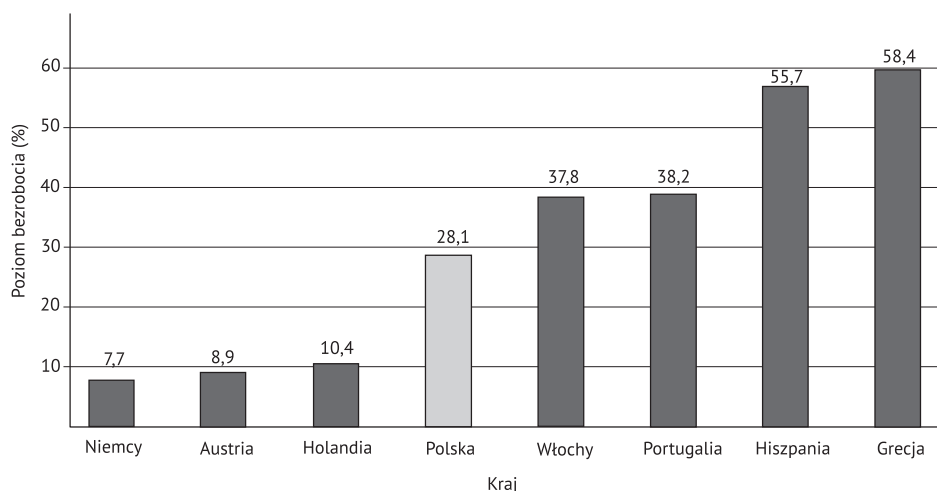
Wyniki i dyskusja

Bezrobocie młodych ludzi w Europie

Stopa bezrobocia wśród młodzieży w Unii Europejskiej w 2012 r. osiągnęła rekordowy poziom. Rok później utrzymywała się na zbliżonej wysokości i – jak pisze Toporowski (2013, s. 1) – „jest mało prawdopodobne, aby spadła w najbliższym czasie”.

Dane Komisji Europejskiej wskazują, że nie pracuje ok. 6 mln Europejczyków w wieku do 25 roku życia. W trzecim kwartale 2013 r. stopa bezrobocia wśród młodych ludzi w Unii Europejskiej wynosiła średnio 23,5% i była ponad dwa razy wyższa od analogicznego wskaźnika dla dorosłych (Eurostat 2013).

Kraje o najwyższej stopie bezrobocia wśród młodzieży w 2013 r. to Grecja (58,4%) i Hiszpania (55,7%); nieco lepiej sytuacja przedstawia się w Portugalii (38,2%), we Włoszech (37,8%) i na Słowacji (35,1%). Na drugim biegunie znajdują się Niemcy i Austria, jako jedyne kraje z jednocyfrowym wskaźnikiem (ryc. 1). Jeśli wziąć pod uwagę, że przed kryzysem stopa bezrobocia wśród młodych ludzi w Europie wynosiła ok. 15%, to widać wyraźnie, jak dynamicznie zmienia się sytuacja (szczególnie dotyczy to strefy euro). W Europie zwiększa się liczba młodych osób nieuczących się, niezatrudnionych, nieprzygotowujących się do zawodu (ang. *not in education, employment, or training*; NEET), a wraz z tym przybywa niezadowolonych. Koncepcję, że wykształcenie oraz praktyki wystarczą, aby zdobyć dobrą pracę, zweryfikował kryzys, a realnym rozwiązaniem stały się nieodpłatne staże lub zatrudnienie na umowach „śmieciowych”. Dlatego w 2011 r. w wielu krajach Europy dochodziło do protestów młodych ludzi, a w Hiszpanii powstał Ruch Oburzonych, który występował przeciwko np. cięciom wydatków rządowych i pakietom ratunkowym dla banków oraz przeciwko rynkowi pracy, a właściwie przeciw brakowi oferty tego rynku dla młodych ludzi (Toporowski 2013, s. 1).



Ryc. 1. Poziom bezrobocia wśród młodzieży w Europie w marcu 2013 r.

Źródło: Eurostat 2013

W odniesieniu do krajów o najwyższej w Europie stopie bezrobocia młodzieży Parlament Europejski w lipcu 2012 r. zalecił priorytetowe traktowanie tego właśnie problemu. Aby wspomóc państwa członkowskie w rozwiązywaniu problemu bezrobocia i wykluczenia społecznego młodych ludzi poprzez proponowanie im zatrudnienia, podjęcia lub uzupełnienia edukacji i kształcenia zawodowego, w grudniu 2012 r. Komisja Europejska zaoferowała „Pakiet na rzecz zatrudnienia młodzieży”, na który składały się:

- wniosek w sprawie wprowadzenia tzw. gwarancji dla młodzieży,
- ramy jakości dla staży, ustalone w drodze konsultacji z europejskimi partnerami społecznymi na temat jakości staży,
- europejski sojusz na rzecz przyuczania do zawodu.

Gwarancje dla młodzieży miały polegać na zapewnieniu młodym ludziom (do 25 roku życia) propozycji pracy odpowiedniej jakości, możliwości dalszego kształcenia, przyuczenia do zawodu albo odbycia praktyki zawodowej w ciągu 4 miesięcy od ukończenia nauki lub utraty pracy. Ramy jakości dla staży ustalone w drodze konsultacji z europejskimi partnerami społecznymi na temat jakości staży miały sprawić, że młodzież zdobędzie doświadczenie zawodowe w odpowiednich warunkach, a także zagwarantować, że pracodawcy, nie będą próbowali traktować stażystów jako taniej siły roboczej. Europejski sojusz na rzecz przyuczania do zawodu miał na celu podniesienie jakości staży w całej Unii Europejskiej oraz poszerzenie ich oferty. Uczestniczą w nim przedstawiciele władz i biznesu, partnerzy społeczni, specjaliści zajmujący się kształceniem zawodowym i szkoleniami w teorii i w praktyce oraz przedstawiciele młodzieży¹.

Bezrobocie młodych ludzi w Polsce

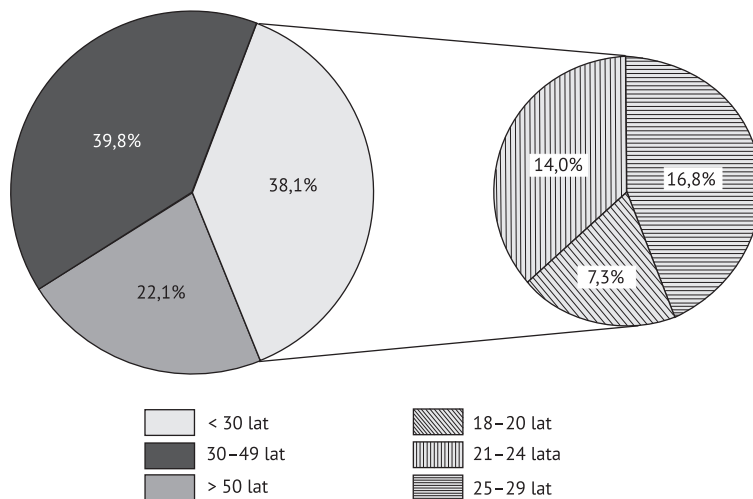
Problem bezrobocia w Polsce dotyczy ogółu młodych ludzi, a nie tylko osób do 25 roku życia, które w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy określa się „jako jedną z kategorii społecznych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, a w związku z tym uprawnionych do szczególnej pomocy”². Obejmuje on także osoby nieco starsze – do 30 roku życia.

Według danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, na koniec 2011 r. bezrobotni do 30 roku życia stanowili ponad 38% ogółu bezrobotnych w naszym kraju (ryc. 2). Największy udział w tej grupie – niemal 17% – miały osoby w wieku 25–29 lat, a najmniejszy – nieco ponad 7% – osoby najmłodsze, czyli w wieku 18–20 lat (MPiPS 2012, s. 2).

Jak podaje Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, na koniec 2012 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych mieszkańców obszarów wiejskich w Polsce stanowiły osoby najmłodsze, z przedziałów wieku 18–24 i 25–34 lata – w sumie było to niemal 55% wszystkich bezrobotnych na wsi (odpowiednio 25,4% i 29,3%) (MPiPS 2013, s. 14).

¹ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-464_pl.htm (data dostępu 15.07.2014)

² Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Dz. U. Nr 99, poz. 1001 ze zm. (<http://www.mpips.gov.pl>, s. 2; data dostępu 13.07.2014)



Ryc. 2. Struktura bezrobotnych w Polsce w 2011 r. według wieku

Źródło: MPiPS (2012, s. 2)

Dla porównania, w 2008 r. udział osób w wieku do 24 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił ok. 21%. Najwięcej młodych ludzi bez pracy było w województwie mazowieckim, a następnie w podkarpackim i małopolskim (GUS 2008).

Długość stażu pracy to zmienna, która wyraźnie różnicuje młodych bezrobotnych. Spośród osób zarejestrowanych w 2012 r. jako bezrobotne w wieku do 25 roku życia, zamieszkających na obszarach wiejskich, najliczniejszą grupę stanowiły osoby niemające stażu pracy – dotyczyło to ponad połowy wszystkich młodych ze wsi, pozostających bez pracy. Kolejną grupą pod tym względem byli młodzi bezrobotni o stażu pracy nieprzekraczającym pięciu lat (26%), a następną osoby ze stażem do 1 roku (ok. 20%)³.

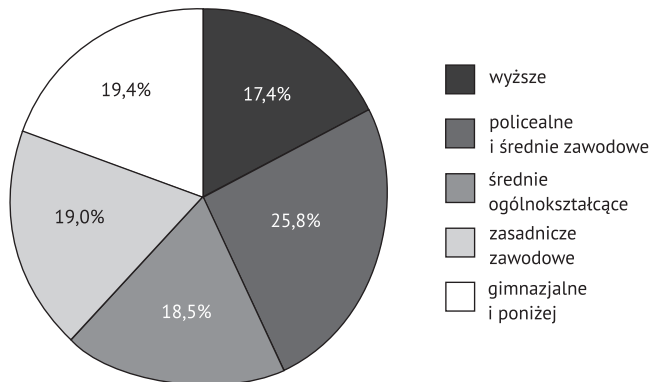
Wśród młodych bezrobotnych do 25 roku życia niemal jedna czwarta poszukiwała pracy powyżej 12 miesięcy; podobny udział w tej grupie miały osoby usiłujące znaleźć pracę przez okres od 1 do 3 miesięcy. Najmniej liczne grupy tworzyły osoby poszukujące pracy do 1 miesiąca (niecałe 11%) i od 6 do 12 miesięcy (ok. 16%).

Stopa bezrobocia w Polsce jest zróżnicowana w zależności od poziomu wykształcenia. I tak, na początku 2013 r. w przypadku osób z wykształceniem wyższym wyniosła ona 6,2%, podczas gdy w przypadku osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym – 22% (GUS 2013). Ponadto osoby z wykształceniem wyższym zdecydowanie krócej pozostawały bez pracy niż te z innych kategorii.

Wśród młodych bezrobotnych zróżnicowanie stopy bezrobocia według poziomu wykształcenia jest porównywalne do sytuacji ogólnej. Najliczniejszą grupę tworzą osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – w 2011 r. takie wykształ-

³ mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/raporty-sprawozdania/rynek-pracy (data dostępu 12.06.2014)

cenie mało niemal 26% młodych bezrobotnych (ryc. 3). Co ciekawe, prawie jedna piąta młodych ludzi pozostających bez pracy mała wykształcenie zaledwie gimnazjalne lub niższe, a niewiele mniej – średnie ogólnokształcące. Tak więc bardzo liczną grupę stanowiły osoby nieposiadające kwalifikacji zawodowych (MPIPS 2012).



Ryc. 3. Struktura bezrobotnych do 30 roku życia w Polsce w 2011 r. według poziomu wykształcenia

Źródło: MPIPS (2012, s. 5)

W 2012 r. najmniej – ok. 7% – zarejestrowanych bezrobotnych do 25 roku życia mieszkających na wsi legitymowało się dyplomami szkół wyższych. Najwięcej osób w tej populacji mała wykształcenie policealne i średnie zawodowe (w sumie ok. 30%), a także zasadnicze zawodowe (25%). Osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym było ok. 20%, a z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej – ok. 18%⁴.

Niepokoić może fakt, że tak duża grupa osób z wykształceniem wyższym pozostaje bez pracy. Warto w tym miejscu przypomnieć, że w grupie absolwentów wyższych uczelni do 30 roku życia stopa bezrobocia w 2011 r. wynosiła aż 17% (ryc. 3).

Stopa bezrobocia wśród absolwentów ogółem w pierwszym kwartale 2013 r. wyniosła 34,5%, co oznaczało wzrost zarówno w skali roku (o 3,3 pkt proc.), jak i w ujęciu kwartalnym (o 4,3 pkt proc.). W tym czasie najwięcej było bezrobotnych absolwentów szkół zasadniczych zawodowych (ponad 47%), najmniej zaś – szkół wyższych (ok. 26%). Biorąc pod uwagę ujęcie kwartalne, można zauważyć, że stopa bezrobocia wyraźnie zmniejszyła się wśród absolwentów szkół średnich ogólnokształcących (o 5,2 pkt proc.) (tab. 1). Wskaźnik ten natomiast wyraźnie wzrósł wśród osób z wykształceniem wyższym oraz policealnym i średnim zawodowym (GUS 2013, s. 10).

W 2013 r. odsetek bezrobotnych wynosił 38,9% wśród absolwentów mieszkających na wsi wobec 30,6% wśród mieszkających w mieście.

Podłoże bezrobocia młodych ludzi, zdaniem Szafraniec (2011, s. 162), często stanowią takie problemy, jak np. nasycenie lokalnych rynków pracy absolwentami szkół wyższych,

⁴ mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/raporty-sprawozdania/rynek-pracy (data dostępu 12.06.2014)

Tabela 1. Stopa bezrobocia absolwentów w Polsce według poziomu wykształcenia

Poziom wykształcenia	2012		2013		
	I kw.	IV kw.	I kw.	+/- w porównaniu z	
	%	%	%	I kw. 2012	IV kw. 2012
Ogółem	31,2	30,2	34,5	3,3	4,3
Wyższe	21,3	20,1	26,2	4,9	6,1
Policealne i średnie zawodowe	41,0	37,8	41,0	0,0	3,2
Średnie ogólnokształcące	44,4	46,9	41,7	-2,7	-5,2
Zasadnicze zawodowe	52,6	47,3	47,2	-5,4	-0,1

Źródło: GUS (2013, s. 10)

niedopasowanie kwalifikacji do aktualnych wymagań rynków pracy (w szczególności nadmiar absolwentów kierunków społecznych i humanistycznych), nieodpowiednia jakość kształcenia wynikająca z jego masowości, czy też „czynniki podażowe” (np. brak ofert pracy) związane z zastojem gospodarczym. Jak podaje dalej autorka raportu „Młodzi 2011”, wśród bezrobotnych znaleźć można zarówno absolwentów kierunków do niedawna uznawanych za pozwalające bez trudu znaleźć pracę (ekonomia, prawo czy marketing), jak i inżynierów (nauki ścisłe bądź związane z rolnictwem). Jedynie absolwenci kierunków związanych ze zdrowiem nie mieli problemów ze znalezieniem pracy.

Najbardziej mobilni absolwenci albo wyjeżdżają w poszukiwaniu zatrudnienia np. za granicę, albo decydują się na pracę w innym zawodzie (bywa, że poniżej swojego wykształcenia i kwalifikacji), albo też rejestrują się w urzędach pracy.

Bezrobocie młodych ludzi na Słowacji

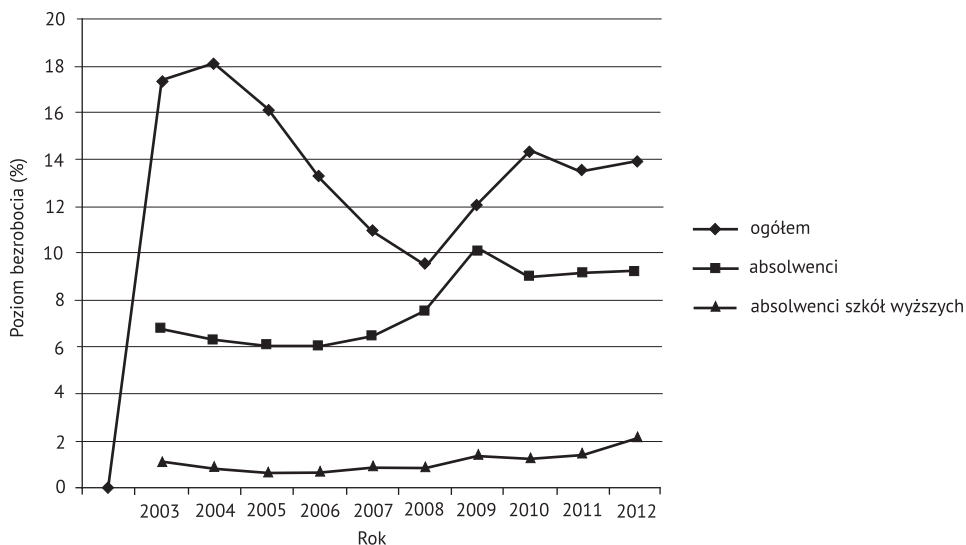
Ze względu na światowy kryzys finansowy i gospodarczy bezrobocie wśród młodzieży stanowi na Słowacji, podobnie jak w innych krajach europejskich, jeden z kluczowych problemów obecnego rynku pracy.

Co ciekawe, problemem nie jest tu wyłącznie brak pracy dla tej kategorii wieku, zdarza się bowiem, że praca jest, nie ma natomiast odpowiednio wykwalifikowanych absolwentów. Można więc mówić o słabej komunikacji między systemem kształcenia a rynkiem pracy. A zatem, problem nieprzystosowania systemu edukacji do wymagań pracodawców i rynku pracy dotyka również Słowację.

Na słowackim rynku pracy istnieje dziś niedobór absolwentów kierunków technicznych (programiści, elektrycy) oraz nadwyżka absolwentów kierunków humanistycznych i społecznych, takich jak np. ekonomia, prawo i pomoc społeczna.

Statystyki pokazują, że osoby w wieku od 15 do 24 lat stanowią obecnie 35,1% wszystkich bezrobotnych. Od roku 2008, kiedy ich udział wynosił 19%, wskaźnik ten w wyniku ogólnoświatowego kryzysu wzrósł prawie dwukrotnie (Janotová 2013).

Rycina 4 pokazuje tendencję wzrostową stopy bezrobocia na Słowacji w ostatnich latach (począwszy od 2008 r.) i to zarówno ogółem, jak i wśród absolwentów, szczególnie szkół wyższych. O ile w latach 2003–2008 bezrobocie wśród absolwentów kształtowało się na względnie stałym poziomie ok. 6%, o tyle w 2009 r. nastąpił skok do poziomu ponad 10%. Niepokoi zmiana, która jest widoczna od 2011 r. w grupie absolwentów szkół wyższych – wprawdzie problem bezrobocia dotyczy ich w najmniejszym stopniu, to jednak odsetek osób z dyplomem wyższych uczelni zasilających szeregi bezrobotnych dynamicznie się zwiększa (ryc. 4).



Ryc. 4. Kształtowanie się bezrobocia na Słowacji w latach 2003–2012

Źródło: Janotová (2013, s. 27)

Kierunki studiów, po których absolwenci mają największe trudności ze znalezieniem pracy, to m.in. kultura i sztuka, kierunki rolniczo-leśne i weterynaryjne, nauki przyrodnicze, nauki społeczne, nauki medyczne i farmacja, nauki pedagogiczne, ekonomia i organizacja, handel i usługi, ochrona środowiska, hutnictwo, nauki historyczne.

Najniższy poziom bezrobocia (poniżej 3%) występuje wśród absolwentów architektury (1,1%), informatyki stosowanej (1,3%), budownictwa, geodezji i kartografii (1,7%), inżynierii elektrycznej (2,3%) oraz nauk geologicznych (2,7%), a także wśród absolwentów sektora rzemieślniczego (1,3%) (Janotová 2013).

Statystyki opisujące bezrobocie wśród absolwentów ze względu na czas pozostawania w rejestrach urzędów pracy obrazuje tabela 2. I tak, w całym okresie 2008–2012 najliczniejszą grupę stanowili absolwenci zarejestrowani jako bezrobotni przez okres do trzech miesięcy, najmniejszą zaś – pozostający bez pracy przez ok. półtora roku. Do 2011 r. notowano trend wzrostowy wśród bezrobotnych w okresie 3–6 miesięcy – od 2008 r. ich udział zwiększył się o 5 punktów procentowych, ale już w 2012 r. zmalał

do wartości podobnej jak na początku omawianego okresu. W ciągu pięciu lat bardzo wyraźnie – niemal trzykrotnie – wzrósł odsetek absolwentów zarejestrowanych przez okres 12–15 miesięcy.

Generalnie można uznać, że bezrobocie wśród słowackich absolwentów coraz bardziej przesunęło się w stronę bezrobocia długotrwałego.

Tabela 2. Struktura bezrobocia (%) absolwentów na Słowacji według czasu pozostawania w rejestrze bezrobotnych

Czas trwania bezrobocia rejestrowanego	2008	2009	2010	2011	2012
	%				
Do 3 mies.	74,3	64,9	60,7	57,3	60,5
3–6 mies.	14,4	16,9	17,4	19,4	14,0
6–9 mies.	2,8	5,3	3,8	4,6	4,9
9–12 mies.	1,8	3,5	2,6	2,8	2,9
12–15 mies.	6,3	8,9	15,0	15,3	16,6
15–18 mies.	0,4	0,5	0,5	0,6	1,1
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
W tym: bezrobocie długoterminowe	6,6	9,3	15,6	16,2	17,6

Źródło: Janotová (2013, s. 30)

Pod względem długości okresu figurowania w rejestrach bezrobotnych w urzędach pracy występują zasadnicze różnice między absolwentami szkół średnich i wyższych na Słowacji. Co prawda, w latach 2009–2012 okres ten w obu przypadkach się wydłużył, to jednak wyraźnie – ponad dwukrotnie – dłużej bez pracy pozostawali maturzyści. Można więc uznać, że absolwenci szkół wyższych są znacznie lepiej przygotowani do wejścia na rynek pracy niż absolwenci szkół średnich (tab. 3).

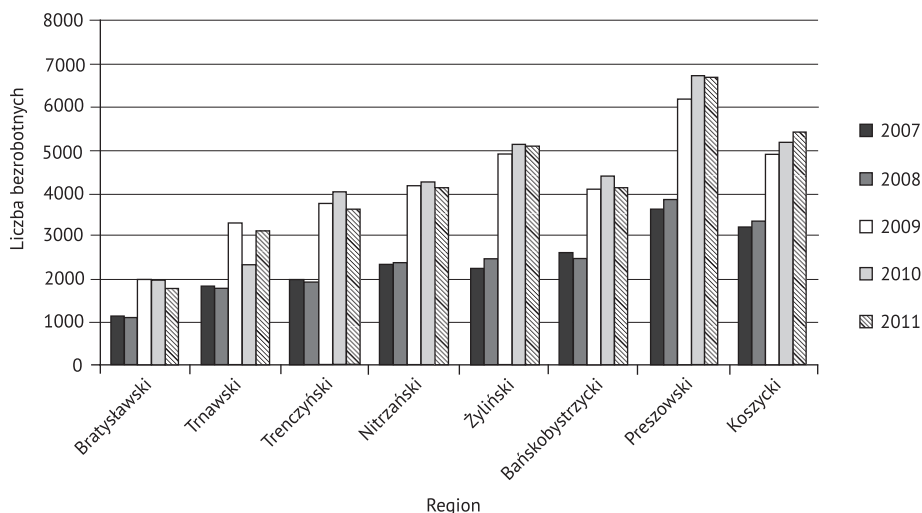
Na Słowacji dosyć wyraźnie rysuje się regionalne zróżnicowanie bezrobocia absolwentów. Ma to związek z liczbą i strukturą podmiotów gospodarczych działających w poszczególnych regionach kraju (Kožiak 2002, s. 22–23). Co oczywiste, im większa liczba firm i instytucji działających w regionie, tym lepsze warunki do tworzenia nowych miejsc pracy. I tak np. fakt, że większość firm funkcjonuje w regionie bratysławskim, przekłada się na niższy w porównaniu z innymi regionami poziom bezrobocia absolwentów (ryc. 5).

W latach 2009–2011 liczba bezrobotnych absolwentów wyraźnie wzrosła we wszystkich regionach (województwach). Najwyższą stopą bezrobocia odznacza się region preszowski, gdzie liczba bezrobotnych absolwentów w stosunku do 2007 r. niemal się podwoiła, a najniższą – bratysławski. Znaczącą liczbę bezrobotnych absolwentów notuje się również w regionach nitrzańskim i żylińskim.

Tabela 3. Czas trwania bezrobocia rejestrowanego absolwentów na Słowacji (w miesiącach)

Rok	Szkoła średnia	Szkoła wyższa
2009	5,8	2,0
2010	7,3	3,5
2011	7,4	3,1
2012	9,2	4,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Janotová (2013, s. 30)

**Ryc. 5.** Poziom bezrobocia absolwentów na Słowacji w latach 2007–2011 według regionów

Źródło: Janotová (2013, s. 33)

Z punktu widzenia kształtowania się rynku pracy dla absolwentów interesujący jest region żyliński. Region ten charakteryzuje się dobrze rozwiniętym systemem kształcenia na wszystkich poziomach, funkcjonującym w otoczeniu atrakcyjnym dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw. Obejmuje on znaczny obszar wiejski, a podzielony jest na 11 powiatów, 18 miast i 315 wsi. Warunki naturalne sprzyjają rozwojowi turystyki. Do znaczących kierunków produkcji należy pozyskiwanie drewna. W regionie rozwija się też przemysł motoryzacyjny, co wiąże się przede wszystkim z umiejscowieniem tutaj fabryki Kia Motors. Ponadto działa tu wielu innych firm związanych z przemysłem samochodowym. Region stał się również bazą badawczą, szczególnie w zakresie logistyki, technologii informacyjnych i komunikacyjnych, chemicznych, włókienniczych i gospodarki żywnościowej. Najważniejsze firmy działające w regionie to: Kia Motors Slovakia, s.r.o. (Žilina), INA Kysuce, a.s. (Kysucké Nové Mesto), Mobis Slovakia, s.r.o. (Gbeľany), ŽOS Vrútky, a.s. (Vrútky), Panasonic Electronic Devices Slovakia, s.r.o. (Trstená), Johnson Controls International, spol.

s.r.o. (Námestovo), Ing. Jirí Klam – TSG (Námestovo), OFZ, a.s. (Istebné), Miba Sinter Slovakia, s.r.o. (Dolný Kubín).

Udział regionu żylińskiego w ogólnej liczbie poszukujących pracy na Słowacji wynosi ok. 11%. Struktura osób poszukujących pracy w regionie w podziale na grupy wieku przedstawia się następująco: 65,9% – osoby w przedziale wieku 25–54 lata, 22% – osoby do 25 roku życia, 12% – osoby w wieku 55 lat i więcej.

Żylica jest regionem atrakcyjnym dla turystów; przypada na nią ok. 12% wszystkich miejsc turystycznych Słowacji. Kształci się tu ponad 130 tys. uczniów i studentów, z czego ok. 51% to uczniowie szkół podstawowych, 33% – uczniowie szkół średnich i ok. 16% – studenci szkół wyższych. Na jej terenie znajdują się 3 uniwersytety i szkoły medyczne funkcjonujące w ramach Uniwersytetu Komeńskiego w Bratysławie. Polityka edukacyjna regionu koncentruje się na długoterminowych inwestycjach w system edukacji oraz w zawody, które będą potrzebne w przyszłości (Janotová 2013).

W listopadzie 2012 r., w ramach pakietu oferowanego przez Parlament Europejski i w wyniku realokacji środków z Europejskiego Funduszu Społecznego, na Słowacji rozpoczęto dwa projekty krajowe na kwotę 70 mln EUR. Mają one na celu utworzenie miejsc pracy dla młodych ludzi (poniżej 29 roku życia) w sektorze prywatnym i samorządowym. Dotyczy to regionów o najwyższym wskaźniku bezrobocia. Według pomysłodawców, docelowa liczba nowych miejsc pracy powinna wynieść ok. 13 tysięcy. Ocenia się, że dotychczasowe wyniki są zadowalające, a największe zainteresowanie zatrudnianiem młodych ludzi wykazują przedsiębiorstwa mikro oraz średnie. Do końca marca 2013 r. utworzono ponad 4200 nowych miejsc pracy, przy czym kwota finansowania wyniosła 22,8 mln EUR⁵.

Podsumowanie

Obecny wysoki poziom bezrobocia wśród młodych Europejczyków wymaga podejmowania działań na rzecz poprawy sytuacji młodzieży na rynku pracy. Mimo odmiennej specyfiki każdego z krajów, w których brak pracy dla młodych ludzi jest istotnym problemem społecznym i gospodarczym, kwestia ta sprowadza się zazwyczaj do braku ofert pracy w związku z niekorzystną sytuacją gospodarczą Unii Europejskiej oraz niedopasowania kwalifikacji do aktualnych wymagań rynków pracy.

Wśród samych tylko krótkoterminowych skutków bezrobocia młodzieży wymienia się obciążenie Skarbu Państwa, wzrost poziomu patologii (w tym przestępczości) czy też zagrożenie stabilności społecznej. Ponadto „problem bezrobocia stanowi również poważne zagrożenie dla spójności społecznej w całej Unii Europejskiej, stwarzając ryzyko długoterminowego negatywnego wpływu na potencjał gospodarczy i konkurencyjność”⁶.

Tak więc w Unii Europejskiej problem bezrobocia młodych ludzi musi być traktowany priorytetowo, o czym dyskutowano na szczelbu szefów państw i rządów oraz

⁵ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-464_pl.htm (data dostępu 15.07.2014)

⁶ http://www.nestle.pl/assetlibrary/documents/nestle_youth_employment_initiative_kontekst_spoeczny.pdf (s. 2; data dostępu 12.07.2014)

instytucji unijnych podczas II Konferencji nt. Zatrudnienia Młodzieży w Europie w Paryżu w 2013 r. Miała ona na celu zapewnienie o „politycznej woli” walki z bezrobociem wśród młodych ludzi oraz podjęcia konkretnych działań w ciągu najbliższych lat. Miałyby się to odbywać np. poprzez pomaganie młodzieży w kształceniu się i zdobywaniu doświadczenia zawodowego, a także przez uproszczenie procedur zakładania działalności gospodarczej. W trakcie konferencji Francja opowiedziała się za przeznaczeniem do 2015 r. z kasy unijnej 45 mld EUR na walkę z bezrobociem młodych⁷.

Nie dziwi fakt, że politycy bardzo poważnie traktują problem bezrobocia wśród młodzieży, skoro co czwarty młody człowiek w Europie pozostaje bez pracy, a obecna sytuacja ma poważne konsekwencje polityczne, społeczne i ekonomiczne. Można mieć nadzieję, że to będą działania skuteczne gdyż – jak pisze Toporowski (2013, s. 1) – „politycy obawiają się widma straconego pokolenia i utraty tempa w globalnym wyścigu gospodarczym”.

Bibliografia

- GUS (2008), Bezrobocie rejestrowane I–III kwartał 2008. Warszawa, Główny Urząd Statystyczny.
- GUS (2013), Monitoring rynku pracy. Kwartalna informacja o aktywności ekonomicznej ludności. Warszawa, Główny Urząd Statystyczny.
- Janotová M. (2013), Stratégie riešenia nezamestnanosti mladých ľudí absolventov vysokých škôl v Žilinskom samosprávnom kraji v S.R. Ružomberok, Katolícka univerzita v Ružomberku.
- Kožiak R. (2002), Podnikateľská činnosť má svoj význam. Základné otázky hospodárenia miestnych samospráv na Slovensku. II. Verejná správa, roč. 57, č. 6, s. 22–23.
- MPiPS (2012), Młodzi w liczbach. Załącznik nr 1 do Programu „Młodzi na rynku pracy”. Działania na rzecz zmniejszenia bezrobocia młodzieży. Warszawa, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. (<http://www.mpips.gov.pl>; data dostępu 13.07.2014)
- MPiPS (2013), Stan i struktura rejestrowanego bezrobocia na wsi w 2012 roku. Warszawa, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy. (<http://www.mpips.gov.pl>; data dostępu 13.07.2014)
- Szafraniec K. (2011), Młodzi 2011. Raport. Warszawa, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.
- Toporowski P. (2013), Bezrobocie wśród młodych? Czas na reindustrializację! Biuletyn PISM, nr 82(1058), 9 sierpnia 2013.

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 15.09.2014

⁷ Zob.: Konferencja nt. zatrudnienia młodzieży w Europie. Puls Biznesu, 12.11.2013 (215); <http://www.pb.pl/3417117,72764,konferencja-nt.-zatrudnienia-mlodziezy-w-europie>